

Andre Punkter i denne Del af Programmet viser da ogsaa tydeligt nok Vejen, der skal gaas, som naar det f. Eks. hedder: „Stat og Kommune overtage de store Samfærdsels- og Samkvemsmidler samt alle Monopoler og Virksomheder, der antage Karakteren af Monopoler. Ogsaa anden Produktion organiseres efterhaanden under Samfundets umiddelbare Ledelse og Kontrol“. Eller: „Fideikommiss og Præstegaardsjorder inddrages, og anden til Salg værende Landejendom købes af Staten eller Kommunerne“. Disse Punkter findes alle i den Del af Programmet, som kun omhandler Overgangen til det egentlige socialistiske Fællesarbejde i Agerbrug, Industri og Samfærdsel — selvfølgelig ikke i Handel; thi Handel skal overhovedet ikke eksistere. Men Endemaålet er stadig lige givet, og *Kommunestyret*, om man kan faa det i Hænde gennem et Forslag som dette, skal være et af Midlerne til dette Maals Opnaaelse. Derom har man ogsaa jævnlig faaet tilstrækkelig Besked, f. Eks. naar det hedder, at det er paa den kommunale Socialisme, der skal gaas til Valg, for eller imod, om Kommunen skal gribe direkte ind i det økonomiske Liv, eller naar det samme omformes i de Ord, at Maålet maa være ved Kommunernes Hjælp at afskaffe de overflødige Mellemmænd. Det er altsammen klar og tydelig Tale, og den er da ogsaa i nøjeste Overensstemmelse med Socialdemokratiets Hovedprogrampunkt, i hvilket hele det Marxistiske Krav stadig opretholdes, med hvor mange borgerlige Lader Partiets Repræsentanter end ofte ynder at optræde baade i og udenfor denne Sal.

Men hermed staar det sikkert ogsaa klart, hvad der i den foreliggende Sag er det Moment, der for mange frisindede Mænd er afgørende for denne deres Opfattelse: at om end vi bør have en vidtgaaende Reform paa dette Omraade, vilde det være uforvarsligt at gaa videre, end det Tidspunkt i Udviklingen, vi ere naaede til, kan bære. Man vil sikkert forstaa, at det ikke er Spørgsmaalet om nogle Procent mere eller mindre i Skat, det her alene drejer sig om — om end jo ogsaa dette Spørgsmaal vil kunne antage ret ubehagelige Former, saaledes som det f. Eks. efter Valgretsudvidelsen i Norge har vist sig visse Steder deroppe —, men det er ikke mindst et forskelligt Syn paa Samfundsudviklingen i Almindelighed, der ligger bagved Opfattelsen af denne Sag. Efter som Udviklingen skrider frem, de

enkeltes Stilling baade materielt og kulturelt højnes, og det falske i Socialdemokratiets Doktriner gaar op for Bevidstheden, vil Faren ved en yderliggaaende Valgretsudvidelse af en saadan Art selvfølgelig blive mindre. Men overfor det foreliggende Forslag med dets Indførelse af en privilegeret, økonomisk ansvarsløs Klasse og paa vort nuværende Kulturtrin, der jo ikke er anderledes end, at socialdemokratiske Førere kunne prale med 76,000 Folketingsvalgstemmer til Fordel for Ejendommenes og Produktionsmidlernes Socialisering og Indførelse af Fællesdrift, gør man sikkert vel i, naar man tager sit Standpunkt overfor et Forslag som det foreliggende, ogsaa at have den stadig standende Strid mellem Socialisme og Liberalisme og disses Mellemløber for Øje.

Jeg maa maaske til Slutning tilføje en Bemærkning. Jeg har nok set, at det radikale Venstre her i Landet har henvist til Alliancen i England mellem de liberale og Arbejderpartierne som et Bevis paa, hvor fornuftig en slig Alliance er. Nu er der ganske vist nogen Forskel paa de danske radikale og de engelske liberale, men hertil kommer, at efterhaanden som en Del af det engelske Arbejderparti afslører sig selv som et rent socialdemokratisk Parti, faar Piben en anden Lyd. For nylig have de skotske liberale, som maa anses for de radikaleste af de engelske liberale, da ogsaa for deres Vedkommende opsagt Alliancen med den klare Motivering overfor Socialdemokratiet, at dette Partis erklærede Formaal jo netop er den fuldstændige Nedbrydning af de Principper om personlig Frihed, som Liberalismen altid har kæmpet for. Dette er jo ganske rigtigt, og heller ikke her hos os bør man glemme, at Socialdemokratiets Principper, konsekvent gennemførte, betyde en økonomisk og politisk, d. v. s. en statslig og kommunal Militarisme, som vil lægge sin knugende Haand over mange Omraader og ikke mindst over de to Faktorer, den private Ejendomsret og det personlige Initiativ, der altid har været og endnu er blandt de forreste af de Faktorer, der have baaret enhver Friheds- og Fremskridtsudvikling.

**Anders Nielsen:** Det glæder mig, at der ikke her i Tinget er rejst Indvending mod den Maade, hvorpaa Sagen i indeværende Samling er behandlet her paa Rigsdagen. At der i tidligere Samlinger kan have været Ønske om en anden Be-